

Posudek na diplomovou práci Miroslavy Horové *THE TOPOS OF STIGMATIZATION IN LORD BYRON'S METAPHYSICAL DRAMAS MANFRED, CAIN AND HEAVEN AND EARTH*

Práce je pokusem o čtení poměrně náročných textů opomíjených nebo dokonce zatracovaných četnými odborníky na romantismus. Dlužno říci, že vychází z poměrně solidní znalosti primární i sekundární literatury, i když podle původní dohody měl být rozsah studovaných textů o něco vyšší – měl zahrnovat i fragment burleskní féerie *Přetvořený zpotvořený* (Deformed Transformed, 1823). Studium tohoto textu by diplomantce umožnila lépe pochopit onu ambivalentní, tragikomickou rovinu Byronovy dramatické formy, kterou se víceméně neúspěšně snaží hledat v *Kainovi*.

Práce trpí nedostatečnou reflexí nízké kvality byronovské kritiky, i když se v některých případech snaží diplomantka s některými extrémními názory (Gleckner, Phelps, Immerwahr, West) polemizovat. Přístupy jednotlivých badatelů spíše rozostřují pohled na poměrně velmi nepřehlednou a složitou problematiku.

Spíš než mluvit o „stigmatizaci“ by bylo lépe mluvit o „jinakosti“ v Byronově poezii a ještě lépe o „stávání se jiným“, „liniích úniku“, „nomádství“ apod. (termíny Gillesse Deleuze). Stigmatizace je v práci vlastně pojata negativně, aniž to diplomantka kdekoli uvádí. Chybí zde také základní úvaha o vztahu jedince k vládnoucí ideologii a politické moci, která subjekt „vyčleňuje“ („being singled out“ – s. 9) jako někoho, kdo narušuje fungování systému. Na druhé straně je třeba říci, že Byrona nelze srovnávat s pozdně modernistickými kritiky mocenských systémů jako třeba s Louisem Althusserem. Moc je u Byrona diskursivní, disociovaná, což ukazuje můj esej „Imaginative Geographies Disrupted“ (který diplomantka také cituje; v případě pozn. 18 na s. 53 mi však připisuje něco, co jsem nikdy nenapsal), kde upozorňuji na protiklad mezi centralizovanou mocí a „a multiple and mobile field of force' which, in Byron's *Werner*, replaces the privileges of law, prohibition and sovereignty“.

Navíc lze říci, že kromě terminologických potíží trpí práce také nedostatkem hlubší znalosti ostatních Byronových dramát (*Werner*, *Marino Faliero*, *Sardanapalus*, *Dva Foscariové* aj.) i ostatních děl (např. satira *Vidění soudu*; *The Vision of Judgement*, 1821) a do jisté míry i pozdějších zpěvů *Dona Juana*. To se projevuje např. v nekritickém přijetí pochybné teze D. Eggenschweilera (odkaz na jeho práci chybí v závěrečné bibliografii) o „komickém napětí“ v *Kainovi* (s. 54). Nelze přece opomenout, že Kainův výkřik předtím, než zavraždí Abela, „Tvůj Bůh má rád krev!“ navozuje základní téma selhání lidství, které se opírá o křesťansko-židovskou představu boha. Představa tragikomické ambivalence, která by se lépe hodila pro výklad Byronovy satirické básně *Vidění soudu*, pak neumožňuje docenit závažnost dramatu spojujícího mýtus o pádu člověka se selháním dobových vědeckých teorií vývoje (Cuvier, Buffon). Podobnou problematiku nastoluje v literatuře až moderní sci-fi, např. *Stroj času* H.G. Wellse.

Pokud jde o analýzu etické problematiky v *Kainovi* diplomantka zapomíná, že úlohu odpovědnosti jednotlivce za vlastní spásu zdůrazňoval už kalvinismus, v jehož prostředí Byron vyrůstal. Nelze tedy tvrdit, že princip odpovědnosti jednotlivce za své činy je alternativou ke křesťanské víře ve vykoupení lidstva Kristovu obětí (s. 53). I to řeší má kapitola Od pouti k nomádství, kterou diplomantka opětovně cituje (v závěrečné bibliografii však chybí přesnější údaj o zdroji).

Ani interpretace *Nebe a země* není příliš uspokojivá, protože přichází s představou „transcendence skrze erotickou lásku“ (s. 75 aj.). V závěru práce pak nebere diplomantka v potaz, že jde o jev širší, který lze vysvětlit jako hledání vztahu k Jinému, ať už je to lidská bytost (Aurora v *Donu Juanovi*) nebo jsou to kosmické síly (andělé v *Nebi a zemi*).

Přes tyto vady **doporučuji práci k obhajobě** protože představuje jeden z prvních pokusů v české anglistice vypořádat se s konglomerátem biograficko-historických a tematicko-analytických přístupů ke studiu Byronových dramát. Domnívám se, že by práce

jistě byla úspěšnější, kdyby byla průběžně konzultována, ale tomu do značné míry zabránily diplomantčiny zdravotní potíže. **Navrhuji hodnoti známkou velmi dobře nebo výborně, podle průběhu obhajoby.**

V Praze, 3. 9. 2006

prof. PhDr. Martin Procházka, CSc.
vedoucí práce